

Отже, набуття особистістю майбутніх фахівців культури політичної участі є двоєдиним процесом, оскільки він пов'язаний, з одного боку, з усвідомленням себе суб'єктом саморозвитку, вірою у власні сили і можливості, адекватною оцінкою власних потенцій, а з іншого – з формуванням особистості як суб'єкта не лише власного, а й суспільного поступу [1, с.179].

Політична культура трансформаційних суспільств (України, зокрема) дуже часто набуває демагогічного забарвлення, політичного критиканства та популізму. Політична критика – це ще не опозиційність. У певних випадках вона є варіантом егоїстичного популізму [3].

Політична культура є складним, динамічним, багаторівневим феноменом, який формується під впливом економічних, суспільно-владних, духовних процесів у тій чи іншій держави. У свою чергу, політична культура як самостійне явище здійснює постійний вплив на інші сфери розвитку суспільства та особистості громадян.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Дмитренко М. Особливості сучасної української політичної культури: проблема визначення // Політичний менеджмент. – 2005. -№5(14). – С.134-135.
2. Дудатьєв А.В. Самоідентифікація – фактор формування та розвитку соціокультурної системи // ХХІ століття: альтернативні моделі розвитку суспільства. Третя світова теорія. Матеріали IV міжнародної науково-теоретичної конференції, 26-27 травня 2005 року, м. Київ. – Ч.1. / Ред.: Г.П. Балабанова. – К.: Фенікс. 2004. – С.73-74.
3. Дембицька Н.М. Демократизація суспільства як становлення партнерських відносин між політичною владою і особистістю // ХХІ століття: Альтернативні моделі розвитку суспільства. Третя світова теорія. Матеріали IV міжнародної науково-теоретичної конференції, 28-29 травня 2003 року, м. Київ. / Ред.: Г.П. Балабанова. – К.: Фенікс. 2004.

**Корнійчук О.О.**

студент I курсу факультету управління персоналом,  
соціології та психології  
ДВНЗ «Київський національний економічний  
університет ім. В. Гетьмана», Україна

### **СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СІМ'Ї В УКРАЇНІ**

Сім'я тісно пов'язана із суспільством, вона є його активним елементом. Кожний член сім'ї входить в різні соціальні об'єднання, в різні соціальні групи. Водночас сім'я впливає на стосунки в суспільстві й на всі процеси соціального життя. Зміни, які відбуваються у сучасних суспільства зачепили й інститут сім'ї. При цьому Україна знаходиться на

перехресті культур, світосприйняття і часто змушена вибирати між усталеними або новітніми цінностями. Саме в цьому і полягає актуальність питання. Можна визначити наступні тенденції розвитку сучасної сім'ї: збільшення кількості розлучень; збільшення кількості неповних сімей та дітей, народжених поза шлюбом; зниження рівня народжуваності; зменшення середньої тривалості шлюбу; відкладання часу вступу до шлюбу; збільшення кількості самотніх людей, які не одружуються; зменшення кількості повторних шлюбів; проживання подружніх пар без оформлення шлюбу; зміна відносин між дітьми та батьками (вони стали більш гнучкими, рухливими та рівноправними). Важливо відмітити, що вищезгадані тенденції відбуваються в усьому світі, проте українська дійсність в даній сфері має свої особливості. Ми спробуємо проаналізувати стан та тенденції сучасної української сім'ї, як соціального . Для цього потрібно зазначити основні функції сім'ї. Функції сім'ї — історичні, зумовлені соціально-економічним станом суспільства. Під впливом еволюції суспільства змінюються їх характер та ієрархія.

Із сімейних функцій є одна важливіша, вона найбільшою мірою характеризує сім'ю як соціальний інститут і наявна в усіх суспільствах без винятку. Це репродуктивна функція, яка полягає у відтворенні населення. Ще одна дуже важлива функція інституту сім'ї, яка зв'язана з репродуктивною функцією, — функція соціалізації, що полягає в навчанні, і догляді за дітьми, їх соціальному захисті. Реалізація функції соціалізації відбувається через цілеспрямований вплив на людину з метою формування певних моральних і фізичних якостей, звичок, навичок, установок, цінностей, прищеплення відповідних зразків і норм поведінки. Водночас сім'я виконує комунікативну функцію, тобто задовольняє потребу людини у духовному спілкуванні, яке ґрунтується на взаєморозумінні і взаємопідтримці.

Нині за умов глибокої економічної кризи особливої значимості набула економічна функція сім'ї. Вона актуальна передовсім щодо старих батьків — пенсіонерів, які нині перебувають у скрутному економічному становищі і потребують матеріальної допомоги від інших членів сім'ї. Розглянути питання якості або успішності виконання даних функцій українським суспільством можливо через аналіз статистичних даних. Звісно, тенденції розвитку більшості функцій сім'ї важко дослідити в статистичній площині, наприклад комунікативну функцію, але можливо на основі певних опосередкованих статистичних даних робити відповідні висновки. Джерелом соціологічної інформації слугуватиме Державна служба статистики України. Розглянемо декілька аспектів з демографічної сфери України через призму статистики[1,с.41]. Аналіз статистичних даних дозволяє зробити висновок про те, що явище депопуляції (або виродження, тобто переважання кількості померлих над кількістю новонароджених), уперше зафіксоване 1991 р., нині лише ледве пригальмувало свої темпи. Якщо, починаючи з 1995 р., країна в мирний час щороку не

дораховувалася по 300-375 тис. своїх громадян, що рівнозначно зникненню таких міст, як Херсон або Севастополь, то у 2007 р. уперше зафіксовано зниження рівня від'ємного балансу між померлими і новонародженими і в абсолютних величинах, і у коефіцієнтах природного приросту населення.

Подальший аналіз статистичних даних [1,с.72]дозволяє спостерігати вражаючу послідовність збільшення середнього віку чоловіків і жінок, які вперше взяли шлюб. Дана тенденція більшою мірою виражена серед чоловічої половини населення. Для пояснення причин даної тенденції, а також тенденцію низької народжуваності, необхідно звернутись до двох основних факторів. Це економічний та глобалістичний. Вищезгадані явища значною мірою зумовлені погіршенням економічних умов існування. Зубожіння населення унеможлиблює реалізацію господарсько-побутової функції сім'ї. Водночас українці намагаються наслідувати ті норми та ідеали, які спостерігаються у розвинутих країнах. Їх варто пояснювати як наслідок зміни мислення і світогляду в світі загалом. Саме цей фактор умовно можна назвати «глобалістичним»

Таким чином, у нашому суспільстві можливості реалізації функцій сім'ї вкрай обмежені. Сім'я в Україні потребує серйозної уваги і допомоги. Для вирішення кризових тенденцій сучасної сім'ї наша держава проводить відповідну сімейну політику. Зокрема, найбільш актуальними напрямками сімейної політики сучасної української держави є визначення заходів, спрямованих на зміцнення інституту сім'ї, підвищення рівня шлюбності та запобігання дестабілізації сімей, розлученням, нарощення її соціального потенціалу, створення сприятливих умов для її функціонування як одного з основних агентів соціалізації особистості. Проте, демографічна політика в країні повинна мати комплексний підхід. З одного боку це застосування економічно-правових важелів, наприклад:

1. Поновити сімейне законодавство України шляхом створення нового Кодексу про шлюб та сім'ю з урахуванням кризової соціальної ситуації в державі: конкретизувати питання про власність подружжя, порядок укладення шлюбних контрактів, нормативні аспекти припинення шлюбу, правові обов'язки батьків щодо виховання та забезпечення дітей.

2. Виробити державні та ринкові механізми кредитування і підтримки молодих та малозабезпечених родин, "інкубаторів" малого сімейного бізнесу (як-от: сімейних підприємств, навчальних закладів, центрів організації дозвілля тощо).

3. Запровадити державну експертно-ліцензійну службу для вирішення питань організації дитячих будинків сімейного типу, питань усиновлення тощо. З іншого боку необхідно застосування просвітницьких важелів, а саме: Проведення заходів, з метою

підвищення сімейної грамотності населення; для запобігання таким явищам, як «небажане материнство», вимушені шлюби та інше.

Проте, на мою думку, не варто надто драматизувати стан сучасної сім'ї і розглядати її майбутнє лише у похмурій перспективі. Вітчизняні соціологи, як і їхні західні колеги, стурбовані наростанням негативних тенденцій і явищ у становіщі сім'ї та внутрішньородинних стосунках, багато в чому зумовлених кризовим станом українського суспільства. Проте і вони зазначають появу позитивних змін, як-от: розширення свободи вибору для чоловіків і жінок, утвердження рівності становища і взаємин, зростання рівноправ'я в родині, більші можливості контактів між поколіннями, загалом більша орієнтація на сім'ю. Нинішні зміни відбуваються під знаком повернення цінностей родини як твердині виживання і добробуту. Дослідження життєвих орієнтацій населення країни протягом останніх років засвідчують доволі сталу тенденцію до пріоритету цінності сім'ї серед основних сфер життя. Для більшості людей на перше місце виходить турбота про забезпечення "нормального рівня життя для себе та своєї родини". Звідси й оптимістичні прогнози частини соціологів щодо розвитку сім'ї в ХХІ ст. як вільного союзу, заснованого на коханні, співробітництві, спільному веденні домашнього господарства й вихованні дітей.

#### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Державна служба статистики України [ Електронний ресурс]. – Режим доступу:[http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ\\_new1/2018/zb\\_dy\\_2017.pdf](http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2018/zb_dy_2017.pdf)

**Мариновська А.Ю.**

студент IV курсу факультету управління персоналом,  
соціології та психології

*ДВНЗ «Київський національний економічний  
університет імені Вадима Гетьмана», Україна*

#### **СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

Сучасні тенденції на національному та світовому ринках праці свідчать про те, що українці почали звертати увагу не тільки на заробітну плату, а й на умови праці, які включають й практики управління персоналом. Аналіз наукової літератури, присвяченій даній тематиці, дозволив окреслити наукову проблему як невідповідність сучасним моделям функціонування управлінських практик в Україні. Управління – це функція організованих систем різної природи. Управління може бути реальним тоді, коли є